

פתוחה לפרק "השליח שעשה"

"נִפְּשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי ה'..."
 "...אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִפֶּל חֲטֹאת הָאָדָם לְמַעַל מֵעַל בְּה' וְאִשְׁמָה הַנִּפְּשׁ הַהוּא".
 (ויקרא ה, טו-טז) (במדבר ה, ו)

השליחות במעילה, והמשלח מתחייב, אין זה אלא כאשר השליח אכן מלא את שליחותו כדרך שהורה לו המשלח. ואולם אם שינה השליח משליחותו – אין הוא עוד בכלל שליח, ואין המשלח מתחייב. ומעתה יש לדון מהו הנחשב שינוי מהוראתו של המשלח.

ועוד בכלל השאלות המסתעפות: מה הדין בשולח מי שאינו בר דעת (כגון חרש, שוטה וקטן), ואף מקרה זה מתפצל לשניים: אם עשו כרצונו של המשלח, ואם לא עשו כרצונו של המשלח.

ועוד מכלל השאלות הדורשות בירור, אף המשלח בידי בר דעת דבר הקדש, ואולם נזכר המשלח בטרם נעשה דבר המעילה (והרי כלל הוא, שאין המעילה אלא בשוגג), או שנזכר גם השליח, כיצד נוהג דין מעילה באופן זה. ועוד יש לדון בשאלה האם יש אופן שבו יכול המשלח שנזכר לאחר ששילח כי הדבר שניתן בידו של השליח הינו הקדש, להביא לכך שלא תתבצע מעילה.

שאלות אלה הינן עיקרו של פרק זה.

מן האמור בתורה למדים אנו כי דין המעילה נוהג בכל אדם מישראל, "איש או אשה". שכל אדם מישראל הריהו בכלל האיסור למעול, ואם עבר ומעל הריהו חייב בדניי המעילה, בקרבן ובתשלומים. אכן, יש מקום לדון אם דין המעילה נוהג אף באדם הנותן בידי שליחו דבר קודש, ואין השליח יודע בדבר שהוא קודש, ונעשתה מעילה על ידו של השליח (אם באופן שקיים השליח את הוראתו של המשלח, ואם באופן שלא קיים את הוראתו כגון שהוסיף או שגרע ממנה), ויתחייב המשלח על ידי מעשה שליחו.

ואף שכלל הוא בכל דיני התורה כולה כי אין שליח לדבר עבירה, ואין המשלח מתחייב על מעשה עבירה שעשה שליחו, עם זאת יש מקום לדון בדין המעילה. אם משום שנלמדים דיני מעילה מגזירה שווה מתרומה, ומעתה יש לומר שכשם שבתרומה חלה שליחות, אף במעילה חלה שליחות. ואם משום שהכתוב האמור במעילה "ואשמה הנפש ההיא" יש בו להורות שהאשם במעילה הוא מי ששגג בתחילה, רוצה לומר: המשלח. שאלה זו מתפרטת למצבים שונים. שכן אף אם נקבע כי חלה